Tekst: Maaike Vos • Fotografie: Wim Hollemans

Bijlesprogramma in Den Bosch verbindt po, vo en pabo

Van Talent2Teach leert iedereen

De corona-achterstanden aanpakken, middelbare scholieren enthousiasmeren voor een baan als docent en de kansenongelijkheid tegengaan. Deze niet geringe opdracht stelt het Talent2Teachprogramma van samenwerkende onderwijsinstellingen in het po, vo en hoger onderwijs zich. Het doel? Eerst Den Bosch, daarna de rest van Nederland veroveren.

V.l.n.r.: Fontys-studenten Bo, Janne, Jasmijn en Romy, met vo-leerling Benjamin in het midden

Het is zonnig op vrijdagmiddag 9 juli als in de binnentuin van het Sint-Janslyceum in Den Bosch de officiële start van het Talent2Teachprogramma plaatsvindt. Het is de aftrap van een bijzondere, langdurige samenwerking tussen drie onderwijspartijen: middelbare school het Sint-Janslyceum, stichting voor primair onderwijs Signum en Fontys Hogescholen. De taart en alcoholvrije champagne maken dit kleinschalige evenement in coronatijd toch nog een beetje feestelijk.

ONDERSTEUNEN

Het idee achter het project is dat middelbare scholieren van het Sint-Janslyceum een korte opleiding krijgen van studenten van de lerarenopleiding van Fontys in Tilburg en vervolgens aan de slag gaan als bijlesdocent voor kinderen op basisscholen in de buurt. “Jongeren helpen jongeren, onderwijs helpt onderwijs”, vat rector Jean Wiertz van het Sint-Janslyceum het samen tijdens zijn openingsspeech. “Het belangrijkste doel van dit project: kinderen die zich in een wat minder kansrijke omgeving bevinden, ondersteunen.”
Het begon allemaal met een plan van directeur Jan Heijmans van stichting Signum, waar 22 basisscholen en twee scholen voor speciaal basisonderwijs onder vallen.
Hij liep er al lang mee rond en de coronapandemie gaf

Jean Wiertz

net het laatste zetje. “Jan klopte in februari aan met dit idee”, vertelt Wiertz. “’We gaan het gewoon doen’, zeiden we tegen elkaar. We zagen geen beren op de weg, zochten contact met Fontys en nu, vijf maanden later, is het geregeld.”
In totaal gaan twaalf leerlingen van het Sint-Janslyceum aan de slag in groep 6, 7 en 8 van vier basisscholen in de buurt. Ze krijgen ieder drie tot vijf basisschoolleerlingen onder zich en helpen bijvoorbeeld met huiswerk, een planning maken en het gebruik van de bieb. Meer dan vijftig basisschoolleerlingen krijgen zo wekelijks tien uur extra ondersteuning. Vier uur is ‘live’ op de basisschool en de rest is online. De middelbare scholieren overleggen wekelijks met de groepsleerkracht en de intern begeleider van de basisschool om te bekijken wat welke leerling nodig heeft.

DURE HUISWERKCLUB

“Kinderen van ouders die geen dure huiswerkclub kunnen betalen, krijgen nu wel extra begeleiding”, zegt initiator Heijmans tijdens zijn praatje. En net zo belangrijk: “Die kinderen horen ergens bij. Ze kunnen hun vinger opsteken

Jan Heijmans

‘Die kinderen kunnen nu hun vinger opsteken en zeggen: er is een club speciaal voor mij’

en zeggen: er is een club voor mij, speciaal voor mij.” Hij vervolgt: “Ook willen we scholieren al heel jong laten ervaren hoe mooi een baan in het onderwijs is. Zo dragen we op een positieve manier bij aan het imago van het onderwijs.”
Twee Fontysstudenten die bij het project betrokken zijn, hebben stagegelopen op een basisschool die meedoet aan het project. De school staat in een wijk met verschillende culturen waar niet alle ouders de Nederlandse taal goed beheersen. “Ouders hebben vaak niet de middelen om te betalen voor bijlessen”, zegt Romy (20).
“Je hebt ouders die meteen huiswerkbegeleiding regelen en je hebt kinderen bij wie de omgeving niet zo helpend is”, weet ook rector Wiertz. “Onze leerlingen helpen basisschoolleerlingen in een kwetsbare situatie die door hun omgeving minder kansen krijgen dan anderen. Zo doen we iets aan de kansenongelijkheid.”
Later vertelt hij dat hij in de coronatijd de verschillen tussen leerlingen groter heeft zien worden. Dat zien ook de Fontysstudenten terug in hun klassen. “Ik heb in groep 3

‘Bijna zestig basisschoolleerlingen begeleiden kost nu niet eens het salaris van één docent’

gemerkt dat de leerlingen met schrijven achteruit zijn gegaan”, zegt Romy. “Ze zijn niet meer gewend aan het ritme van de dag en zijn eerder moe”, zegt Bo (19). “De structuur van de dag is weggevallen”, ziet Jasmijn (19). “Sociaal merk ik dat de leerlingen elkaar hebben gemist”, zegt Janne (20). Iedereen loopt wel ergens mee achter, signaleert Bo. Bovendien zijn de onderliggende verschillen groot. Romy: “Als je dan alleen staat met dertig leerlingen...” Dan is alle hulp welkom.

WARM BAD

De selectie van de middelbare scholieren was streng, want er was veel animo. Alle leerlingen hebben gesolliciteerd om hun motivatie voor het project aan te geven. Twee van de uitverkorenen zijn Benjamin (14) uit 3 havo en Martijn (14) uit 3 vwo. “Ik vind het leuk om leerlingen te helpen en klaar te stomen voor het vo”, zegt Martijn. “Ik wil ze een warm bad geven, een thuis. Zelf had ik een goede juf die veel huiswerk gaf, dus dat was ik wel gewend. Daardoor was ik helemaal klaar voor het vo. Mijn doel is dat ze zonder achterstand hierheen komen.” Benjamin vult aan: “En dat ze zich comfortabel voelen.”
Martijn: “We ondersteunen ze en helpen met leren, maar het is ook persoonlijk.”
Benjamin: “Ze moeten het niet ervaren als school, maar als iets gezelligs.”
Martijn: “Het is na school, dus ik hoop dat ze denken ‘hier leer ik wat van’ in plaats van ‘ik moet weer’. Positief dus.”
Niet alleen voor de basisschoolleerlingen valt er heel wat te leren, ook de middelbare scholieren houden er wat aan over. Benjamin wil bijvoorbeeld naar de pabo. “Ik hoop

Martijn: ‘Ik hoop dat er heel veel basisschoolleerlingen mee worden geholpen’

Benjamin: ‘Ik vind het leuk om leerlingen te helpen en klaar te stomen voor het vo’

‘We willen scholieren al heel jong laten ervaren hoe mooi een baan in het onderwijs is’

dat ik hierdoor leer hoe je moet omgaan met kinderen”, zegt hij. “Dat is handig als ik de pabo ga doen en zo leer ik er zelf uiteindelijk ook wat van.” Ook Martijn wil ervaring opdoen in de onderwijswereld. “Op de basisschool heb ik natuurlijk als leerling zelf ervaren hoe het is om les te krijgen, nu ga ik het ervaren als docent. Dat lijkt me interessant.”

ACTIEF MEEGEDACHT

De middelbare scholieren hebben een driedaagse training van de derdejaarsstudenten van Fontys gekregen. Wiertz: “Je vertrouwt kwetsbare basisschoolleerlingen aan middelbare scholieren toe. Het is belangrijk dat het goed gaat. Daarom vroegen we Fontys erbij voor begeleiding.” De Fontysstudenten hebben actief meegedacht en bijgedragen aan de invulling van het project. “Je bekijkt de middelbare school op een andere manier. We voelen ons echt teamlid van de school”, aldus Romy.
In drie cursussen van anderhalf uur leren ze de middelbare scholieren de basis van het vak. Dat gaat van een relatie opbouwen met leerlingen tot lesgeven en spelenderwijs leren. “We leren ze verschillende theorieën, bijvoorbeeld over positief feedback geven en gedrag”, vertelt Jasmijn. “We coachen de scholieren en denken mee over activiteiten en bijlessen. Maar we vragen ze natuurlijk ook hoe het gaat en of ze eruit komen.”
De Fontysstudenten deden bijvoorbeeld spelletjes met de middelbare scholieren om elkaar te leren kennen. “Zoals Jenga met op ieder blokje een vraag”, vertelt Benjamin. “Wat doe je in je vrije tijd, wat is je lievelingseten, hoe zou je heten als je zelf mocht kiezen? Dat kan ik ook met de basisschoolleerlingen doen.”
Initiatiefnemer Heijmans vindt het belangrijk dat het juist leerlingen zijn die leerlingen helpen. “Van jullie nemen ze misschien nog wel meer aan dan van mij”, zegt hij tijdens zijn praatje. “Jullie staan dichterbij leerlingen.” Ook de Fontysstudenten merken dat. Zelf vinden ze het soms wel even wennen om met middelbare scholieren te werken. Bo: “Zeker als je altijd met basisschoolleerlingen hebt gewerkt. Het scheelt qua leeftijd niet veel met onszelf.” Dat is ook een voordeel, vindt Jasmijn. “Je begrijpt ze beter. Twee jaar geleden zat ik zelf nog in de eindexamenklas.”

CONTRACT

De middelbare scholieren gaan de bijlessen geven naast hun normale schoolwerk. “We hebben leerlingen geselecteerd die wel een middagje school kunnen missen. We zijn daarbij flexibel”, vertelt rector Wiertz. “Als je wilt, is er veel mogelijk, bijvoorbeeld een les bij een andere klas volgen.” De leerlingen krijgen ook betaald, ‘want het is echt een baan met commitment’. Ze hebben een contract van een half jaar, zodat ze niet na twee weken kunnen stoppen. Als ze het leuk vinden, kunnen ze twee jaar door. Het bedrag dat de leerlingen krijgen voor de extra ondersteuning is 6,50 euro per uur. Dit wisten ze overigens niet toen ze zich opgaven. “Dat is meer dan bij de Jumbo”, zegt Martijn. “Je leert ervan en je kunt het invullen als bijbaantje.” De Fontysstudenten doen het allemaal vrijwillig. “Ik kan er mijn portfolio mee aanvullen”, zegt Jasmijn. “En je doet er extra werkervaring mee op”, zegt Romy. “Al het geld gaat rechtstreeks naar de leerlingen”, vertelt Heijmans. “We doen het om niet. En die bijna zestig leerlingen begeleiden kost dan niet eens het salaris van één docent.” Maar het lerarentekort is ook geen financieel probleem, stelt Wiertz: “Er is geld zat; de juiste mensen vinden is het probleem. Ik krijg vijf e-mails per dag van commerciële instellingen die hun diensten aanbieden. Ze kapen docenten uit de tekortvakken weg, geven ze een leaseauto en dan worden ze duur aan het onderwijs uitbesteed. Maar we moeten dit als onderwijs zelf aanpakken. Mede daardoor kwam het project van de grond.”

GEEN VERDIENMODEL

De middelbare scholieren beginnen vanaf september met het project. Na een half jaar volgt een evaluatie. Wiertz: “Als het een succes is, kunnen we het makkelijk uitbreiden naar andere scholen.” Heijmans: “Het is een simpel project, makkelijk te kopiëren en er zit geen verdienmodel achter. Ik krijg al aanbiedingen uit Zwolle en ’t Gooi. Dat vuurtje gaan we hier vandaag aansteken.”
Wiertz: “We beginnen nu in Den Bosch en willen dit het liefst in heel Nederland uitrollen. Het is geslaagd als de groepskleerkrachten merken dat hun leerlingen vooruitgaan. Dat is waar het om gaat. En het is een effectieve manier van je geld besteden, want elke cent komt rechtstreeks bij de leerlingen terecht.”
“Het project is geslaagd als het heeft geholpen”, concludeert Fontysstudent Jasmijn nuchter. Romy voegt toe: “Als de kinderen zich gehoord voelen.” Jasmijn: “En als we leerlingen kunnen motiveren voor de pabo.”
Voor Benjamin is het een succes “wanneer het leuk is, we een goede band krijgen, de leerlingen het leuk vinden om er te zijn en we vrienden worden.” En Martijn is tevreden ‘als de leerlingen zelfverzekerd en zonder achterstand naar de middelbare gaan.”
Benjamin: “Ik hoop dat dit in heel Nederland een groot ding gaat worden, dat wij iets hebben gestart.”
Martijn: “En dat er heel veel basisschoolleerlingen mee worden geholpen.”

‘Het is een simpel project, makkelijk te kopiëren en er zit geen verdienmodel achter’

→ Meer weten? Rector Jean Wiertz van het Sint-Janslyceum vertelt graag over dit initiatief. Mailen kan naar: j.wiertz@sjl.nl.

De deelnemende vo-leerlingen Benjamin (tweede van rechts) en Martijn (uiterst rechts). De twee andere leerlingen doen ook mee met het project.